

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจำปีศรีธาตุสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

Strategic leadership of school administrators school network group Champee

Sri That Udon Thani primary educational service area office 2

พัฒนสิทธิ์ โสภารัตน์¹ กิจพิณัฐ อุสาโห²

Pattanasit Sopharat¹ Kitpinit Usaho²

^{1,2}สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี^{1,2}Department of Educational Administration, Faculty of Educational Administration, Ratchathani University, Thailand

*Corresponding author's E-mail: Patsithtg@gmail.com¹ Kitpinit.23@gmail.com^{*2}

Received: December 11, 2023

Revised: January 22, 2023

Accepted: February 07, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจำปีศรีธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ประชากร คือ ครูผู้สอน จำนวน 96 คน จากโรงเรียน 9 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงตรง ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 และแบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้โปรแกรม Google form. สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก. ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การกำหนดทิศทางขององค์กร รองลงมา คือ สนับสนุนวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิผล ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ 2) แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารควรวางแผนและกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำที่ดีสำหรับการนำบุคลากรไปสู่การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 โดยจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆเช่นความรู้ในการเพิ่มทักษะการเรียนการสอนการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์และการพัฒนาการเรียนการสอนให้หลากหลาย และผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการทำงานร่วมกันของบุคลากรเพื่อให้บุคลากรมีโอกาสดำเนินการคิดเห็นในการพัฒนาการทำงานและช่วยส่งเสริมให้องค์กรพัฒนาขึ้น

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purpose of this research article is to study the level and guidelines for developing strategic leadership among school administrators in the Champi Srithat School Network Group. Under the jurisdiction of the Udon Thani Primary Educational Service Area Office, Area 2. The population is composed of 96 teachers from nine schools. The tools used include a questionnaire with a precision between 0.67 and 1.00, a reliability of 0.93, and an interview form. Data were collected using Google Forms. Statistics used included frequency, percentage, mean, and standard deviation. and analyze the content. The researcher found that 1) the level of strategic leadership of educational institution administrators The overall picture is at a high level. The aspect with the highest average value was setting organizational direction, followed by supporting an effective organizational culture. The area with the least average value is strategy control and evaluation. 2) Guidelines for developing strategic leadership for educational institution administrators include: administrators should clearly plan and set operational goals. In line with the changes and various situations that occur, administrators must be good leaders in leading teaching staff into teaching and learning in the 21st century. There must be preparation in various areas, such as knowing how to increase teaching skills, using technology to benefit, and developing a variety of teaching methods. And executives should give importance to creating an atmosphere and environment for working together among personnel so that personnel have the opportunity to express their opinions in developing work and help promote the organization to develop even more.

Keywords: strategic leadership; school administrator

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพการณ์ของโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและเกิดการแข่งขันสูง มีพัฒนาการทางด้านนวัตกรรมเทคโนโลยีที่ล้ำสมัย ซึ่งประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลกจึงไม่พ้นที่จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันที่รุนแรงนี้ โดยทำให้เกิดผลกระทบหลายด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจสังคม และการเมือง ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมทางด้านกลยุทธ์รอบด้านในการบริหาร การศึกษาทั้งการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน พัฒนา ผู้เรียน เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ มีทักษะชีวิตที่จำเป็นตามความ ต้องการ และสอดคล้องกับสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 เป็นกระบวนการการสร้างรากฐานและการพัฒนา บุคลากรซึ่งเป็นกำลังในการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศชาติในปัจจุบันและต่อเนื่องไปในอนาคต ดังนั้นการ

บริหารสถานศึกษาของไทยจึงต้องการผู้บริหารมืออาชีพ และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องมีสมรรถนะในการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยต้องมีความพร้อมทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะสำคัญที่จะทำให้การดำเนินการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (เอกชัย กี่สุขพันธ์ และคณะ, 2553, น. 14)

การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ การศึกษาในยุคปัจจุบัน จึงเป็นการศึกษา 4.0 ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถสร้างผลงานที่เป็นผลผลิต (Product) ออกมาให้ได้และมีคุณภาพด้วย ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ (Creative and Production Education) (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2559, น. 11-12) บริบทของสถานศึกษาในยุค 4.0 จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเข้าใจสภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษา อันได้แก่ สภาพแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาไทย เช่น แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลก (Global Trend) พลวัตการเปลี่ยนแปลงของโลกจากการก้าวผ่านศตวรรษที่ 20 เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 แรงขับเคลื่อนจากการรวมกลุ่มเศรษฐกิจของภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกมากขึ้น และประเด็นปัญหาภายในประเทศ (Local Issues) ได้แก่ 1) คุณภาพของการศึกษาต่ำจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET 2561) ของนักเรียนทั่วประเทศ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำมาก คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกรายวิชา รวมถึงผลการทดสอบจากโครงการประเมินผลนักเรียนระดับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment : PISA) ในปี ค.ศ. 2015 พบว่าคะแนนที่ได้ต่ำกว่ามาตรฐานโลก มีผู้สอบได้คะแนนต่ำกว่าระดับ “Below minimum” ในวิชาคณิตศาสตร์ถึงร้อยละ 53.80 และในวิชาวิทยาศาสตร์ร้อยละ 46.7 2) ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาสูง 3) ปัญหาของระบบการศึกษาเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทั้งนี้ Global Competitiveness index 2017-2018 ได้จัดให้ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 32 ในภาพรวม แต่การศึกษาดกอยู่ที่อันดับ 56 มหาวิทยาลัยไม่ติดอันดับใน 200 อันดับแรกในการจัดอันดับของ Times World University Rankings และ QS World University Rankings ในปี 2561 (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. 2563, หน้า ออนไลน์) ส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมภายในขององค์กร ได้แก่ ผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ ครู เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา ในยุคประเทศไทย 4.0 หรือ Thailand 4.0 การทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบริบทของสถานศึกษา การทำให้ครูยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรม และการเปลี่ยนต่าง ๆ นั้น จึงเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา โดยหลักการจัดการศึกษาที่ดีนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงกิจกรรมหลัก 3 รูปแบบ คือ 1) การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา (Setting Direction) 2) การพัฒนาบุคลากร (Developing People) และ3) การทบทวนการออกแบบองค์การเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการการเปลี่ยนแปลง (Redesigning the Organization to Meet Changing Demand) (สุกัญญา แซ่มซ้อย. 2560, น. 52) ซึ่งสอดคล้องกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำดังกล่าวจะแสดงออกในลักษณะสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ร่วมงานให้ใช้

ความสามารถที่มีอยู่มาทำงาน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จของครูและสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษามีเทคนิคการจูงใจอย่างเหมาะสม โดยเลือกใช้วิธีจูงใจอย่างหลากหลาย และมีประสิทธิผลเพื่อให้การทำงานประสบผลสำเร็จ อีกทั้งแสดงออกถึงการตัดสินใจ และการควบคุมการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา กำหนดบทบาท และทิศทางขององค์การได้อย่างชัดเจน เพื่อตอบสนองนโยบายของประเทศและทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว (John and Richard. 2007, p. online)

ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นหลักการบริหาร เรียกว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายของสถานศึกษาและนำไปปฏิบัติเพื่อให้สถานศึกษาก้าวไปในทิศทางที่เหมาะสมเป็นหัวใจของการบริหารโดยผู้บริหารจะต้องมีการวางแผนที่ชาญฉลาด กำหนดแผนที่แตกต่างจากผู้อื่น แต่เป็นความแตกต่างเชิงสร้างสรรค์เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางให้สถานศึกษาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ แต่ถ้าปราศจากการวางแผนสถานศึกษาจะไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินงานและไม่มีแผนที่จะปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป (ภารดี อนันต์นาวิ, 2553, น. 7) ซึ่งการที่จะนำภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มาใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษาหรือองค์การเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้นั้นควรต้องศึกษาแนวคิดวิธีการต่าง ๆ ซึ่งผู้นำระดับสูงหรือผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีองค์ประกอบของความเป็นผู้นำและมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ซึ่งประกอบด้วยผู้นำที่มีความคิดและเข้าใจ ความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ การมีความคาดหวัง และการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต วิธีการคิดเชิงปฏิวัติการกำหนดวิสัยทัศน์การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะนำภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มาบริหารให้ได้ผลดีนั้น จำเป็นต้องมีการเสริมพลังให้ผู้บริหารได้มีโอกาสฝึกฝนและใช้ความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำได้อย่างเต็มศักยภาพ ต้องมีการอบรมและพัฒนาอย่างเข้มข้นเพื่อสร้างผู้นำรุ่นใหม่ให้เป็นนักบริหารการศึกษามีอาชีพซึ่งผู้นำที่ดี ควรมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ วิธีการในการพัฒนาบุคคลระดับนักบริหารสามารถทำได้หลายวิธี โดยการประชุม สัมมนา และการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสามารถทำได้หลายด้าน ทั้งการพัฒนาบุคลิกภาพ จิตใจ อารมณ์ สังคม การพัฒนาด้านความรู้ความสามารถ ทักษะในการทำงาน ให้มีความเชี่ยวชาญ และการพัฒนาภาวะผู้นำที่มีอยู่ให้ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน (DuBrin, 2004, p. 335)

จังหวัดอุดรธานี เป็นจังหวัดที่มีความสำคัญในการพัฒนาด้านการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคมในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงหลายแห่งและมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ต้องรับผิดชอบมีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและจัดการศึกษา นโยบายด้านการศึกษาเป็นตัวขับเคลื่อนขององค์กรอย่างหนึ่งที่ต้องพัฒนาสถานศึกษาหรือโรงเรียนใน ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ได้ขับเคลื่อนกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพประสิทธิภาพของผู้บริหารเพื่อให้ผู้บริหารได้พัฒนาตนเองรวมทั้งปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการกับภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษามาโดยตลอด เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่ต้องนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติใน

สถานศึกษา เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ในจังหวัดอุดรธานีมีการแข่งขันสูงผู้บริหารจะต้องมองการบริหารจัดการในหลายมิติ เพราะต้องมองภาพนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ ดังนั้น สิ่งสำคัญในยุคปัจจุบันผู้บริหารจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงและมีกลยุทธ์ในการบริหาร รวมทั้ง ต้องมีภาวะผู้นำในการบริหารจัดการศึกษา การจัดการในเชิงกลยุทธ์ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงจะสามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในจังหวัดอุดรธานี พบว่า ที่ผ่านมาการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนในจังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมยังขาดเอกภาพในการบริหารทั้ง ด้านการกำหนดนโยบายและการบริหารงานด้านอื่น ๆ ด้วยตัวเอง และยังประสบปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะทาง และยังขาดการสนับสนุน ส่งเสริม รวมทั้งการนิเทศ ติดตามกระบวนการทำงานหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอน จึงส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากกระบวนการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งจะเห็นได้จากผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) มีคะแนนการทดสอบต่ำลง มีบางรายวิชาเท่านั้นที่มีคะแนนเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ดังนั้น การที่สถานศึกษาจะมีคุณภาพหรือประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างประกอบเข้าด้วยกัน โดยโรงเรียนจะต้องติดตามการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเขามามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนอย่างใกล้ชิด เช่น การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ วิวัฒนาการด้านเทคโนโลยี ตลอดจนการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของจำนวนนักเรียน สิ่งเหล่านี้สถานศึกษาจะต้องรับเอามาเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ โดยผู้ที่มีความสำคัญมากที่สุดในการทำสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาเป็นผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา แสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของสถานศึกษาหรือประสิทธิผลของสถานศึกษาในการจัดการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. 2563, น. 5)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจำปีศรีธาตุสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ในจังหวัดอุดรธานี เพื่อให้เป็นข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์อันจะเป็นข้อมูลสำคัญในการนำไปวางแผนพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษา ตลอดจนการปรับปรุงการบริหารงานของสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา ชุมชน สังคม และผู้เรียนอันเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจำปีศรีธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

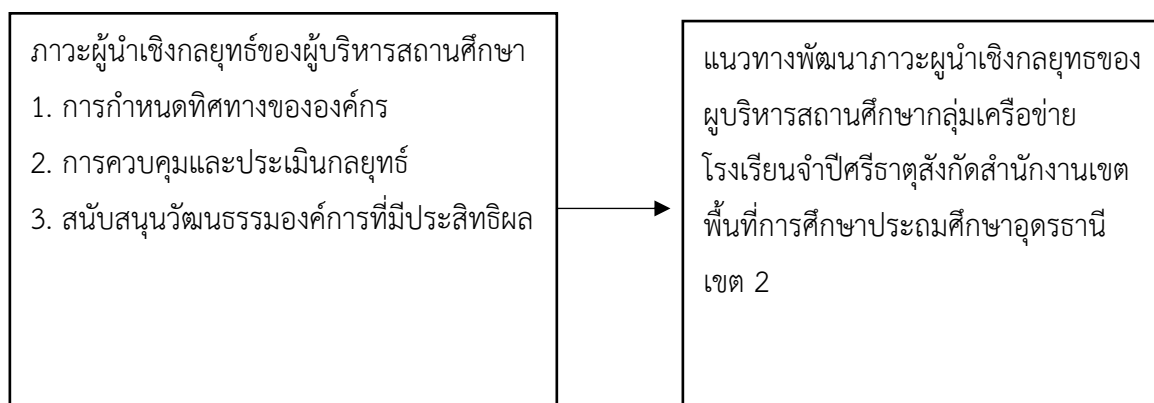

2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจำปีศรีธาตุสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ มาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จาก Hitt (1999, p. 43-57), อติพงษ์ ณะเดียงฉันท (2564, น. 306-307); Nahavandi and Malekzadeh (1999,p. 248); Dess and Miller (1993, p. 210); และอภิษฐา จะเรียมพันธ์ (2563, น. 2-16) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงภาพประกอบได้ ดังนี้

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครูกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจำปีศรีธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 96 คนและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจำปีศรีธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 96 คน จำแนกเป็นครูไม่มีวิทยฐานะ จำนวน 53 คน ครูชำนาญการ จำนวน 7 คน ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 36 คน เลือกแบบเฉพาะเจาะจงตามเกณฑ์คุณสมบัติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้ 1. ลักษณะของเครื่องมือเครื่องมือที่ใช้ในวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เพื่อสอบถามภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจำปีศรีธาตุสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

(Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจำปีศรีธาตุสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวความคิดของลิเคิร์ต (Likert's Scale) (2556, หน้า 121) ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น ปัญหา ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจำปีศรีธาตุสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 สร้างแบบสอบถามแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ 3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเครื่องมือในด้านความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องของรูปแบบ (Format) และการใช้ภาษา (Wording) และพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวัด (Index of Item objective:IOC) ความครอบคลุมของข้อคำถามและความชัดเจนของภาษาที่ใช้ โดยให้ค่าความสอดคล้อง ดังนี้ + 1 หมายถึง เห็นด้วย ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา -1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา 4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาความเชื่อมั่นกับประชากรผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นหาคุณภาพเครื่องมือ โดยตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.93 และ 5.พิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยดำเนินการโปรแกรม Google form เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้รับอีเมลแบบสอบถามตอบกลับทั้งหมด 96 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจัดระเบียบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปดังนี้ 1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 ได้แก่ เพศ และประสบการณ์ โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2. ข้อมูลระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจำปีศรีธาตุสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลความหมายโดยเทียบกับเกณฑ์ บุญชม ศรีสะอาด (2556, หน้า 121) 3. ข้อมูลแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจำปีศรีธาตุสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) แบบสอบถามปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจำปีศรีธาตุสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยนำข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจำปีศรีธาตุสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์	$\bar{x}$	S.D	ความหมาย
1.	การกำหนดทิศทางขององค์กร	4.16	0.72	มาก
2.	การควบคุมและประเมินกลยุทธ์	3.69	0.95	มาก
3.	สนับสนุนวัฒนธรรมองค์การที่มีประสิทธิผล	3.91	0.79	มาก
	รวม	3.92	0.82	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจำปีศรีธาตุสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย ($\bar{x} = 3.92$, S.D = 0.82) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การกำหนดทิศทางขององค์กร ($\bar{x} = 4.16$, S.D = 0.72) รองลงมา คือ สนับสนุนวัฒนธรรมองค์การที่มีประสิทธิผล ($\bar{x} = 3.91$, S.D = 0.79) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ($\bar{x} = 3.69$, S.D = 0.95)

2. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจำปีศรีธาตุสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เรียงลำดับจากค่าความถี่มากไปหาน้อยในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนควรวางแผนและกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สร้างความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน และผู้บริหารต้องเป็นต้นแบบวางแผนกลยุทธ์และคอยขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อบรรลุเป้าหมาย สามารถวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมาเพื่อแก้ไขปัญหามาพัฒนาสถานศึกษาและสนองความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียน เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาอยู่เสมอ

2.2 ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้บริหาร จะต้องเป็นผู้หน้าที่ดีสำหรับการนำบุคลากรครูไปสู่การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 โดยจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆเช่นความรู้ในการเพิ่มทักษะการเรียนการสอนการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และการพัฒนาการเรียนการสอนให้หลากหลาย และผู้บริหารควรมีการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาให้ชัดเจนเพื่อให้ทุกคนปฏิบัติตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างเหมาะสม

2.3 ด้านสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิภาพ เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการทำงานร่วมกันของบุคลากร เพื่อให้บุคลากรมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นในการพัฒนาการทำงานและช่วยส่งเสริมให้องค์กรพัฒนาขึ้น และผู้บริหารควรนำข้อมูลของชุมชนมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สถานศึกษาพร้อมเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจำปีศรีธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 สามารถอภิปรายผล ได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจำปีศรีธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีศักยภาพในการวางแผนและการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน ตลอดจนนำหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ มาใช้บริหารงานในสถานศึกษาเพื่อช่วยให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด สอดคล้องกับผลการวิจัย สุนิสา ตั้งตระกูล (2560, น. 52-54) ได้ทำการศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ผลการวิจัย พบว่า บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยภูมิภากร บุนนิก (2563, น. 56-59) ได้ศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัย พบว่า บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของอภิขญา จะเรียมพันธ์ (2563, น. 2-16) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอดิพงษ์ ฝะเตียงฉันท (2564, น. 306-307) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ด้านการควบคุมองค์การให้สมดุล โดยรวมอยู่ในระดับ มาก สามารถอธิบายผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร ภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย ทุกข้ออยู่ใน ระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้ก้าวสู่ความ เปนเลิศตามวิสัยทัศน์ขององค์กร รองลงมา คือ สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม สนับสนุน และประเมินผลการ ปฏิบัติงานตามทิศทางที่กำหนดผู้บริหารมีความสามารถในการมององค์กรที่ต้องการจะเป็นในอนาคตและข้อที่ มีค่าน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์ได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมทั้ง ภายในและภายนอก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เพื่อ กำหนดแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ วิสัยทัศน์ เป้าหมายของ สภฐ. นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการได้มีความสามารถในการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน เพื่อวางแผนกล ยุทธ์ เป้าหมาย พันธกิจ ภารกิจของสถานศึกษา และสามารถถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับผลการวิจัยของอภิขญา จะเรียนพันธ์ (2563, น. 2) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ด้านการกำหนด ทิศทางขององค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอดิพงษ์ ณะเตียงฉันท (2564, น. 306) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย ทุกข้ออยู่ใน ระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารมีกระบวนการวัดการปฏิบัติงาน โดยมีการวางแผนเป็นลำดับ ขั้นตอน รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการติดตามผลการดำเนินงานของบุคลากรและผู้บริหารมีการควบคุมความก วหนาขององค์กร ข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการวัดวิเคราะห์เพื่อป้องกันผลงานคาดเคลื่อนที่ จะเกิดขึ้นกับองค์กรเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ให้อิสระในการทำงาน มีการ วางแผนสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงาน โดยจัดประชุมทุกเดือน มอบหมายงานและหน้าที่ได้ตรงตามความรู้ ความสามารถ และความถนัดของบุคคล มีความยืดหยุ่นในการบริหารงานได้ดี รับฟังความคิดเห็นของ ผู้ใต้บังคับบัญชา มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม เพื่อนผลไปพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข ให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของอดิพงษ์ ณะเตียงฉันท (2564, น. 306 - 307) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกล ยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านสนับสนุนวัฒนธรรมองค์การที่มีประสิทธิผล ภาพรวม อยู่ในระดับมากมีการกระจายตัวน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารมีการสร้างบรรทัดฐานร วมกันกับบุคลากรภายในองค์กรเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงาน รองลงมา คือ ผู้บริหารและบุคลากรมีการกำหนด

ประเพณีรวมกันภายในองค์กร และผู้บริหารและบุคลากรมีการปฏิบัติตามแบบแผนอันเกิดจากการสร้าง ค่านิยมขององค์กร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการนำเทคโนโลยีมารวมทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย อาจเนื่องมาจากผู้บริหารเน้นสร้างความผูกพัน การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน การทำงานเป็นทีม การให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้าง กำหนดวัฒนธรรม นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถกำหนด ปรับเปลี่ยน ค่านิยม วัฒนธรรมให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมภายนอก เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี และเกิดผลดีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของอภิขญา จะเรียมพันธ์ (2563, หน้า 2-16) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ด้านสนับสนุนวัฒนธรรมองค์การที่มีประสิทธิผล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจำปีศรีธาตุสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เรียงลำดับจากค่าความถี่มากไปหาน้อยในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนควรวางแผนและกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สร้างความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของอภิขญา จะเรียมพันธ์ (2563, หน้า 2-16) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีแนวทางพัฒนา คือ ผู้บริหารควรวางแผนและกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนกับความเปลี่ยนแปลงและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และผู้บริหารต้องเป็นต้นแบบวางแผนกลยุทธ์และคอยขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อบรรลุเป้าหมาย สามารถวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมาเพื่อแก้ไขปัญหามาพัฒนาสถานศึกษาและสนองความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียน เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาอยู่เสมอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของภูมิภากร บุนกิก (2563, หน้า 56-59) ได้ศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีแนวทางพัฒนา คือ ผู้บริหารควรเป็นต้นแบบวางแผนกลยุทธ์และคอยขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อบรรลุเป้าหมายเพื่อการพัฒนาสถานศึกษาอยู่เสมอ

2.2 ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่นำดีสำหรับการนำบุคลากรครูไปสู่การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 โดยจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ในการเพิ่มทักษะการเรียนการสอนการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์และการพัฒนาการเรียนการสอนให้หลากหลาย และผู้บริหารควรมีการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาให้ชัดเจนเพื่อให้ทุกคนปฏิบัติตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับผลการวิจัยของอดิพงษ์ ณะเตียงฉันท (2564, หน้า 306-307) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีแนวทางพัฒนา คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและเสมอภาคทั้งออนไลน์ และออฟไลน์มีการกระตุ้นให้ครูนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ครูเกิดการพัฒนาตนเองและสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ครูได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ของตนเองในการพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น

2.3 ด้านสนับสนุนวัฒนธรรมองค์การที่มีประสิทธิผล เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการทำงานร่วมกันของบุคลากร เพื่อให้บุคลากรมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นในการพัฒนาการทำงานและช่วยส่งเสริมให้องค์กรพัฒนายิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของอดิพงษ์ ฝะเตียงฉันท (2564, น. 306-307) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีแนวทางพัฒนา คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมพัฒนาตนเองและสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ครูได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ของตนเองในการพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น และทำการอบรมความรู้เพิ่มเติม โดยผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย เพื่อต้องการสนับสนุนบุคลากรในองค์กรให้มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำงานให้มีมาตรฐาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของคมกฤษ พรหมฉิน (2560, น. 106-110) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ห้องศักระบอบเชิงยั่งยืนของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา มีแนวทางพัฒนา คือ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการสร้างวัฒนธรรมที่ดีให้แก่องค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ ผู้บริหารควรมีการกำหนดภารกิจของโรงเรียนจากขอบเขตของงานวิชาการที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน

1.2 ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ผู้บริหารควรมีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษากำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพของแต่ละกลุ่มสาระ

1.3 ด้านการนิเทศการสอน ผู้บริหารควรวางแผนร่วมกับครูในการออกแบบเครื่องมือและทำแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนการนิเทศการสอน

1.4 ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูนำแบบรายงานพัฒนาการ คุณลักษณะผู้เรียนมาใช้ในการแก้ปัญหานักเรียน

1.5 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการผู้บริหารควรเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจาก โรงเรียนที่มีผลงานปฏิบัติที่เป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อพัฒนางานวิชาการให้มีคุณภาพในสังกัดจังหวัดอุดรธานี

2.2 ศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้รับความรู้เกี่ยวกับท่าน ได้แนวทางพัฒนาภาวะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจำปีศรีธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 สามารถสรุปผลในแต่ละด้านได้ ดังนี้

1. ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร มีแนวทางพัฒนาดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาสภาพของแต่ละบุคคลว่ามีความถนัด ความรู้ความสามารถในด้านใด หากไม่มีความพร้อมผู้บริหารสถานศึกษาต้องสนับสนุน ให้มีการพัฒนา ให้บุคลากรได้ศึกษาเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเอง

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์ และวางแผนกลยุทธ์ ให้สอดคล้องกับความต้องการ และการเปลี่ยนแปลงของสังคม วิสัยทัศน์ต้องมีความเชื่อมโยงกับปัจจุบัน และอนาคต มีความชัดเจน นำไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาได้จริง เพื่อให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีระบบ

1.3 ต้องกำหนดทิศทางขององค์กรให้ชัดเจน มองภาพอนาคตองค์กรว่าในอีกห้าปีข้างหน้าองค์กรจะเป็นอย่างไร ไปในทิศทางไหน และควรเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นถึงเป้าหมาย อนาคต และทิศทางขององค์กร เพราะจะทำให้ทุกคนมีความผูกพันกับเป้าหมายร่วมกัน

2. ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ มีแนวทางพัฒนาดังนี้

2.1 ผู้บริหารต้องทำให้ทุกส่วนงานในสถานศึกษาทำงานร่วมกัน สามารถสื่อสารและประสานงานกัน อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างให้ครูตระหนักเสมอว่าถ้าตั้งใจในการสอนจะส่งผลให้ครูได้รับ วิทยฐานะเป็นผลตอบแทนที่คุ้มค่าทำให้ครูมีความสุขในองค์กร

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการจัดระบบการทำงานเป็นทีม ต้องไม่แบ่งแยกว่าความสำเร็จเกิดจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง มีการตรวจสอบ ติดตามพฤติกรรมของครู เพื่อเป็นการกระตุ้น รวมทั้งควรมีการประชุม ชี้แจง ให้ความรู้ เรื่องของการทำงานให้เป็นองค์กรเดียวกัน

3. ด้านสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิผล

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการสื่อสารกับบุคลากรให้ชัดเจนในเรื่องของวัฒนธรรม หรือค่านิยมในองค์กร โดยยึดหลักที่ว่าการทำงานย่อมดีกว่าคำพูด

3.2 ผู้บริหารควรสร้างวัฒนธรรมที่ดีในเรื่องของการแต่งกาย มารยาทในสถานศึกษา ควรเปลี่ยนแปลงค่านิยมหรือวัฒนธรรมองค์การตามยุคสมัยปัจจุบัน เช่น การใช้ Social media ในการสื่อสารกัน กับบุคลากร การส่งงานการปฏิบัติงานต่าง ๆ แจ้งผ่านทางกลุ่ม Line, facebook

3.3 ควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรให้เกิดความเข้าใจตรงกัน จัดบรรยากาศของการทำงานเป็นทีมอย่างอบอุ่นและเป็นกันเอง สร้างวัฒนธรรมองค์การที่มีคุณภาพให้เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา

สรุป

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและความเจริญก้าวหน้าของสถานศึกษาย่อมขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหารที่มีความสามารถ ความชำนาญในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจำปีศรีธาตุสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาสถานศึกษาให้มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ภูมิกร บุนนีก. (2563). การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2559). คิดเพื่อครู : คำบรรยายระหว่างดำรงตำแหน่งประธานกรรมการคุรุสภา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2553). หลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). ชลบุรี : มนตรี จำกัด.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2565. อุดรธานี: กลุ่มงานนโยบายและแผน.
- สุนิสา ตั้งตระกูล. (2560). ศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อดิพงษ์ ละเอียดฉันท. (2564). “ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2”, ร้อยแก่นสาร. 7(5), 305-321
- อภิขญา จะเรียมพันธ์. (2563). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์และคณะ. (2553). *การนำองค์การและเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Afsaneh Nahavandi, Ali R. Malekzadeh. (1999). *Organizational Behavior: The Person-
organization Fit*. Prentice Hall.
- Dess, G.G., & Miller, A. (1993). *Strategic management*. Singapore : McGraw-Hill.
- Dubrin, A. J. (2004). *Leadershi : Research Findings, Practice, and Skills*. 4 th ed. NewYork:
McGraw – Hill.
- Hitt, M. A. (1999). *Achieving and Manintaining Strategic Competitiveness in the 21st Century:
the Role of Strategic Leadership*, Academy of Management Excutive, 13(1).
- John A. Pearce, Richard Braden Robinson. (2007). *Strategic Management:
Formulation, Implementation, and Control*. McGraw-Hill/Irwin.

